

יצירת-המופת שיצאה זה עתה לאור בארצות-הברית, פרי עטו של מייקס ספילג, אומן האלימות המינית של אמריקה, נקראת „חוג הזיקפה“. כדי ש-העטיפה תראה מושכת לא רק בזכות השם והמחבר, קישט אותה הסופר גם בתמונתה העירומה של רעייתו, רקדנית במועדוני-לילה אותה פגש „במהלך מחקריו על התנהגותן של בלונדיניות“ מין משפחה שכזאת.

ספרים

תרגיל התעמלות

לתפוז האנושי

The Doctor is Sick — Anthony Burgess

● „הדוקטור חולה“, מאת אנתוני בורג'ס בהוצאת פנגווין 1972, 239 עמודים.

M/F — Anthony Burgess

● „מ/פ“ מאת אנתוני בורג'ס בהוצאת בלנטיין, 1972, 214 עמודים.

לוליא הגירסה הקולנועית של התפוז והמכאניקה היה אנתוני בורג'ס ממשיך להיות אלמוני בעיני הציבור הרחב. אבל הבמאי סנטלי קובריק הפך אותו לרבי-מכר, והורצאות הספרים החליטו לנסות שוב את מולן עם הוצאות-כיס של ספריו. מי יודע. להיט אחד מושך את השני, והעולם הרי מלא תפוזים מיכאניים.

הדוקטור חולה ומ/פ הם חלק מן היבול הזה. הראשון שייך לתחילת דרכו של בורג'ס כסופר (קודם היה בלשן ומלחין). השני הוא מן התקופה האחרונה. שניהם תוקפים את הקורא במבול של מושגים ספרותיים, פילוסופיים, אומנותיים ואתי-מולוגיים. עד שלא קשה להבין את הסביבה פחות, הנבחרים אחרי העמודים הראשונים ומשליכים את הספר מן היד. מצד שני, מי שיחזיק מעמד, עשוי לגי-לוח את אחד הסופרים המעניינים ביותר של תקופתנו. בהדוקטור חולה, שהוא בי-מדיה רבה אוטוביוגרפי, הוא משליך את הקורא ואת גיבור סיפורו, דוקטור לשפות ולא לרפואה, לתוך סיוט מטורף המזכיר את עליסה בארץ הפלאות אלא שאת מקום הפלאות תופסים פרברים מרופטים של לונדון, והאוכלוסיה השרוצת בהם.

הדוקטור (כבורג'ס עצמו בזמנו) מאושי-פז בגלל גידול במוח, ותוך המתנה לגי-תוח הוא עובר סדרה של הרפתקאות מור-זרות, פוגש בשלל של אנשים משונים, ואף פעם אי-אפשר לדעת מתי מדובר בדמוינו החולני או במציאות עצמה. דבר אחד ברור: מסעות הסיוטים מלמדים את הדוקטור הנכבד עד כמה מנותקים הוא ובני מינו, המומחים לזוטות אינטלקטור-אליות, משאר הבריות, עד כדי כך שאין ביניהם אפילו שפה משותפת. ובאותה עת הוא לומד להכיר את יחסיות המוסר התי-לוי בדת, בגזע, במעמד הסוציאלי ובעוד אלף גורמים אחרים, ובערך המפוקפק שהי-אמנות והתרבות תורמות לאנושות.

להרוג את הכפיל. אם הדוקטור חולה מזכיר את עליסה, הרי מ/פ, שנכ-תב 12 שנים לאחר-מכן, מזכיר רק את חיך החתול החמקמק של לויס קארול. בעל הסיוטים בספר זה הוא בחור בן 19, גם הוא מומחה לזוטות אינטלקטואליות, היוצא לחפש את מקורותיו של אמן סוריאליסטי אלמוני באיי הקארייבים. בדרך הוא מגלה אחות ונאלץ לשאתה לאשה, הוא מגלה כפיל וצריך להרוג אותו, הוא ניתקל במקלות ציפורים מזרות וחושבות, וזה רק מעט מאד מכל מה שקורה לבחור.

מוסר ההשכל קרוב לזה של הספר הקודם, אלא שמספר החיצים הנזרקים בדרך לעבר ערכי מוסר, תורות דת, פיוט, מסיקה, בלשנות ובעצם כל מטרה אינטלקטואלית אחרת היכולה לעלות על הדעת, הוא גדול עד כדי בלבול חושים.

אחרי קריאה ראשונה קשה להחליט אם המדובר ביצירה גאונית או בתרמית גאו-נית. דבר אחד בטוח: היצירות הן התי-עמלות לשכל באופן יוצא מן הכלל, מכ-ריחות את הקורא לחשוב ללא הרף, על מנת לעקוב אחרי האסוציאציות הפרועות ביו-תר של בורג'ס. אלה יצירות המגרות לקריאה, פעם אחת ועוד פעם ועוד פעם.

פרסום דיר-טיקסון

העדינה והארוכה...

TIME 100

Super King Size Filter. תערוכת אמריקאית. תוצרת דובק